

YENİ BİR LEHÇEYE DOĞRU: GÜNCEL TÜRK-ALMAN RAP MÜZİĞİNDE DİL KULLANIMLARININ DEYİŞBİLİMSEL BİR İNCELEMESİ

Hünkar Balyemez* - Arda Arıkan**

Rap ve Hip-hop'un Tarihsel Gelişimi

Keyes'in (2004) belirttiği gibi 1970'lerde Amerika Birleşik Devletlerinin New York şehrinde filizlenen ve kendisine has giyim kuşam, dil ve davranışlarla özgün bir şehir-sokak haline gelen Hip-hop kültürü dört temel insan gurubu üzerinde şekillenir ki bunlar DJ'ler MC'ler, breakdancers'lar ve grafiti yazarlarıdır (s. 1). Yine Keyes'e göre 1980'lere geldiğinde birçok radyo dinleyicisi rap şarkılarında kullanılan dili kaba ve "sokaklaştırılmış" (Eng. "streetified") bularak serzenişte bulunmuşlardır (s. 99). Bütün bunların yanında Rap müzik bütün dünyada hem dinleyici hem de söyleyici kitlesi edinmiş ve farklı dil ve dinlere mensup bireyler tarafından da söylenir ve üretilir olmuştur ki Rap müziği İslami motiflerle üreten ve yaşatan dinsel gruplardan biri de İslam toplumdur (Solomon, 2006).

Almanya'da Rap ve Hip-hop

Bennett (1999) Frankfurt am Main'da yaşayan Türk ve Fas kökenli gençlerin rap müzik ve hiphop kültürü ile olan ilişkilerini incelediği çalışmasında bu gençlerin rap ve hiphop ile etnik azınlıklara ait bireyler olarak Alman siyasi ve coğrafi düzleminde kendi kültürel unsur ve pratikleriyle yerleştirilerek dönüştürdüklerini ve bu süreçte ırkçılığa karşı bir karşı duruş sergilediklerini göstermiştir (Çağlar, 1995). Benzer şekilde Perkins de (1996) diğer Latinolar gibi Porto Rikolu gençlerin de rap müziği kendi tarihlerini, dillerini ve kültürlerini baskın kültürün kendilerini ayrımcılığa tabi tutmasına ve dışlamasına karşı bir araç ve duruş olarak kullandıklarını göstermiştir. Benzer bir şekilde Almanya'da yaşayan Türk kökenli bireyler de 1990'lardan itibaren artarak devam eden ve aşırı sağcı gruplar tarafından körüklenerek yönlendirilen şiddet eylemlerinin de mağdurları olmuşlar ve Karakan, Da Crime Posse ve Erci-E gibi rapçılar "kültürel milliyetçi" bir üslupla rap müziklerini üretmişlerdir (Kaya, 2001; Solomon, 2006). Almanya'da yeşeren bu tarz bir kültürel milliyetçilik yer yer İslami unsurlarla da birleşmiş ve "Sert Müs-

*Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Batı Dilleri ve Edebiyatları, hunkarbalyemez@gmail.com

** Profesör Doktor, Akdeniz Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, İngiliz Dili ve Edebiyatı Bölümü, ardaari@gmail.com

lümanlar” adlı rap grubunun ürettiği rap şarkılarında etnik kökene dayanmayan orijinal bir milliyetçiliğin de örneklerini sunmuştur. Örneğin, Solomon’un (2006) belirttiği gibi grubun “Allahu Ekber Bizlere Güç Ver” adlı şarkısında şu sözler böylesi bir yeni, kültürel milliyetçiliğin örneğini bize sunmaktadır ki şarkının başında kullanılan ezan sesi 12 Eylül 1980’deki askeri darbe sonrası sahneye çıkması yasaklanarak Almanya’ya giden ve orada bir süre yaşayan transseksüel şarkıcı Bülent Ersoy’a ait olup grubun İslami motifli bu şarkısında sanatçının ezan yorumuna yer vermesi grubun Bülent Ersoy’un yorumunu hem İslam dışı bir okuma olarak görmemesi hem de yeni tür kültürel milliyetçiliğinin etnik köken üzerinden ve geleneksel baskıcı cinsiyet kurgularından değil kapsayıcı bir üst kimlik yoluyla sarmaladığını göstermektedir. Şarkının ilgili kısmı şöyledir:

Bırakalım bu pis silahları elimizden
 Hepimize sesleniyorum ve lütfen
 Kürt, Alevi, Sünni kardeşiz hepimiz çünkü.
 Kardeş kardeşi öldürmekten zevk mi alıyon?
 Sen bu yaptıklarından hiç mi utanmıyon?

Bu ve benzer İslami rap gruplarının şarkılarındaki dil kullanımlarına baktığımızda Arapçadan alınan ve Türkçemizde de kullanılan ahir zaman, ahret, nizam, nefis, ecel ve ihlas gibi sözcükler bulunmaktadır (Solomon, 2006) ki böylesi sözcüklerin kullanımı rap müziğinin dilinin, aynen yeni kültürel yapılanmasında olduğu gibi kapsayıcı olduğunu göstermesi açısından önemlidir ki kanımızca Almanya’da üretilen Türk kökenlilerin rap müziği yeni bir anlayışın ürünü olup dilsel olarak da yenilik arz etmektedir ki buna popüler kültür bağlamında yeni bir lehçe demek yanlış bir tanımlama olmaz.

Yeni Bir Lehçeye Doğru

Perkins (1996) hip-hop kültürünün dil bariyerlerini yıktığından bahsederek Porto Rikolu gençlerin rap müzikte İspanyolca ve İngilizceyi yapısal ve biçimsel olarak farklı şekillerde kullandıklarını belirtmiş ve örneğin bir dilde başlayan cümlelerin diğer bir dilde bitirildiğini örnek olarak vermiştir ki yazar bunun dilsel olasılıkların sınırlarının zorlanması olarak da düşünülebileceğini belirtmiştir (s. 70). Perkins’in bu düşüncesi doğrultusunda aşağıda verilen örneklerde sağ üstünde sayıyla birlikte yazılmış sözcükler birer lehçesel sapma olarak göze çarpmaktadır.

Eno takma adıyla kariyerine devam eden Türk kökenli Alman rap müzik sanatçısı, şarkılarında birden çok dilden farklı kelimeler kullanarak, çokdilli ve çokkültürlü oluşunu şarkılarına yansıtmıştır:

Bester im Land, kiffe mein Mexican Skunk¹ (bow, bow)
 Motherfucker² lade meine Chesterfield³ dann (rrah)
 Komme in der Festival an (pow, pow, pow, pow)
 Überrolle diese Penner wie ein Panzer, esperanza⁴
 ...
 Kafa⁵ lesh⁶, c'est la vie⁷
 Heh, zu viel Energi

Yapma⁸ mit der Crew aus NRW
 Auf der Jagd nach Flous, ya salame⁹ (Eno, 2019)

22 Karat Gold (Cash¹⁰) an mei'm Handgelenk
 Kafa¹¹ lesh¹², Salvatore Ferragamo-Gürtel hält die Knarre fest (pow, pow)
 Wenn ein Batzen fehlt bei Tijarets¹³ und du machst Harekets¹⁴
 Greif' ich zur Klinge wie bei Arabesk¹⁵
 (Ahh) Önüme getir o parayı cash
 Yada bi' silahı al savaşı seç, benimle kapışan alayı pes¹⁶ (Eno, 2019)

Hier geht Tek-Tek¹⁷ vor Amcas¹⁸, drück' die Packs weg per Handschlag
 Und wer macht bei Heckmeck den Dreck weg? Der Anwalt!
 Nextlevel¹⁹, wallah²⁰ (brr, brr), ich spiele um mein SL mit Kaçaks²¹, heh
 Erst Black Jack²², dann Tavla²³, brrra (Eno, 2018)

Sıradaki örnekte lehçesel sapma olarak adlandırılabilir olan farklı dillerden kelime kullanımları farklı bir şekilde önümüze çıkmaktadır. Sanatçı şarkının rap müzik terminolojisinde „verse“ olarak adlandırılan kısımlarını Almanca ağırlıklı söylerken, nakarat kısmını ise ağırlıklı olarak Türkçe söylemiştir:

Solla gidelim, yanından geçelim
 Sonunu bile bile arabana binerim
 Solla yanından geçelim
 Sonunu bile bile arabana binerim²⁴
 ...
 Die, die Kugeln meiner Heckler²⁵
 Haben Hunger, haben Afiyet²⁶ (mmh)

Hay-Hay-Haydi²⁷, yallah²⁸, beiseite schneller (Eno 2019)

(1: İngilizce, 2: İngilizce, 3: İngilizce, 4: İspanyolca, 5: Türkçe, 6: İngilizce, 7: Fransızca, 8: Türkçe, 9: Arapça, 10: İngilizce, 11: Türkçe, 12: İngilizce, 13: Arapça, 14: Türkçe, 15: Türkçe, 16: Türkçe, 17: Türkçe, 18: Türkçe, 19: İngilizce, 20: Arapça, 21: Türkçe, 22: İngilizce, 23: Arapça, 24: Türkçe, 25: İngilizce, 26: Arapça, 27: Türkçe, 28: Arapça)

Müzik kariyerine Summer Cem takma adıyla devam eden Türk kökenli Alman sanatçı, şarkılarında yine Perkins'in ifade etmiş olduğu lehçesel sapmalara bilinçli ya da bilinçsiz olarak sıklıkla yer vermiştir, şarkılarında sıklıkla İngilizce ve Türkçe kelimeleri Almanca ile bir arada kullandığı görülmüştür:

Dein neues Album kommt, aber juckt kein'n (ah)

Ich würd lügen, wenn ich sage: „I'm a good guy“¹ (wuh!)

Ich nehm' dir alles weg, Kafa² Suge Knight³ (ah)

Die Walther spuckt Blei – yallah⁴, goodbye⁵!

...

Immer fresh, immer clean⁶, Para çok⁷ fly⁸ (yeah)

Ihr kommt nicht hinterher – yallah, goodbye! (Ah)

...

(Oh-oh) Mister Boombastic⁹

(Boom–, was?) Super Soaker aus Plastik

(Trr, oh-oh) Bak oğlum, bas git¹⁰

(Bak, bak, bak¹¹) Nur nakit¹², kein taksit¹³ (ey)(Summer Cem, 2019)

Easy, easy¹⁴, tamam, tamam¹⁵

Tamam, tamam

...

Pronto¹⁶, pronto¹⁷, avanti¹⁸, lan¹⁹ (ja)

Komm mir nicht mit falan filan²⁰ (heh)

Eine Faust, dein Kafa²¹ Zidane²² (huh)

No* sıkıntı²³, tamam, tamam(Summer Cem- 2018)

...

Merhaba, merhaba²⁴

Sitz' im Ocakbaşı²⁵, ich schlürfe mein Tarhana²⁶

Massaker in deinem Kasaba²⁷

Kugeln tanzen heut Merengue²⁸ und Cha-Cha-Cha²⁹(Summer Cem- 2018)

Kariyerine Mero takma adıyla devam eden Türk kökenli Alman rap müziği sanatçısı, şarkılarında çokdilli ve çokkültürlü oluşunu şarkılarında kullandığı dile yansıtmıştır. Şarkılarındaki dil kullanımı, Perkins'in ifade ettiği lehçesel sapmalara örnek teşkil ederken aynı zamanda dilsel sınırların zorlanması olarak da göze çarpmaktadır:

On sekiz yaşında, altında³⁰ Mercedes (Mercedes)
 Rakibi onu hiç yenemez
 Bugünün yarını olabilir
 Ama kimse bana sözü veremez³¹ (brra)
 Also bedank dich bei Gott
 Ich hab' jetzt Erfolg, egal, was sein soll, ich
 Bleibe immer noch derselbe, weißt du?
 Machen Leute Auge auf Reichtum(Mero- 2019)

Ich flow³² geil, Showtime³³, hol' mein Rolex³⁴
 Online³⁵, Bordstein, geiler Kodex³⁶

(1: İngilizce, 2: Türkçe, 3: İngilizce, 4: Arapça, 5: İngilizce, 6: İngilizce, 7: Türkçe, 8: İngilizce, 9: İngilizce, 10: Türkçe, 11: Türkçe, 12: Türkçe, 13: Türkçe 14: İngilizce, 15: Türkçe, 16-17: İtalyanca, 18: İtalyanca, 19: Türkçe, 20: Türkçe, 21: Türkçe, 22: Fransızca, *: İngilizce, 23: Türkçe, 24: Türkçe, 25: Türkçe, 26: Türkçe, 27: Arapça, 28: İspanyolca, 29: İspanyolca, 30: Türkçe, 31: Türkçe, 32: İngilizce, 33: İngilizce, 34: İngilizce, 35: İngilizce 36: Latince)

Hotels¹, Sessions² wie gewohnt
 Auftritt – Bargeld, hat sich gelohnt(Mero- 2019)
 Also muck³ nicht bitte
 Stech in deine Rippe oder willst du die Mitte? Ja
 Baba⁴ Flow wieder mal zum Beat⁵
 Ja, der Birra⁶ ist ein Chief, kendi tarafına git⁷
 Hadi⁸, Speed⁹, bei dir sieht gut aus, mon ami¹⁰
 ...
 Ja, ich baller¹¹, aber wallah¹², Mero dieser Motherfucker¹³
 Bin¹⁴ der Baba¹⁵, guck mal, Chaba, ist der Mero auf dem Cover¹⁶ von

Spotify¹⁷, ich hol' die Eins

Para¹⁸ in die Story rein wie Kobe Bryant¹⁹(Mero- 2019)

(1: İngilizce, 2: İngilizce, 3: Dijital medya kökenli İngilizce, 4: Türkçe, 5: İngilizce, 6, Türkçe, 7: Türkçe, 8: Türkçe, 9: İngilizce, 10: Fransızca, 11: İngilizce, 12: Arapça, 13: İngilizce, 14: Türkçe, 15: Türkçe, 16: İngilizce, 17: İngilizce, 18: Türkçe, 19: İngilizce)

Sonuç

Perkins'e (1996) göre güncel kültürel politikalarda bağlama, anlama ve kamu-sal alana erişimdeki erk savaşı anahtar işlevi görmekte ve bu süreçte "erk ve karşı koyma semboller, dil ve kurumlar aracılığıyla ifa edilmektedir" (s. 236). Bu çalışmada da Türk kökenli Alman rap sanatçılarının baskın Alman kültürünün ayrımcı ve dışlayıcı yanlarına tepki duydukları ve şarkılarında kullandıkları dilin de diğer azınlıkları da içine alacak şekilde yapılandırıldığı görülmüştür. Genç'in (2015) de ifade ettiği gibi günümüzde Almanya'da yaşayan Türk kökenli gençler artık diğer etnik gruplarla içli dışlı olmuşlar ve "Türk argosu bir etnik kökenin ürünü iken, yani Türk gençlerinin, mahalle Almancası birçok etnik kökeni içine almaktadır" (1021). Türk olmayan bireyleri yer yer kardeş, dost, yoldaş ve kaderdaş olarak görerek, onların dillerinden gelen sözcük ve yapıları onlarla dilsel köprüler kurma amacıyla yeni hem yeni bir birlik yarattıkları ve böylece özgün bir Hip-hop kültürünü inşa ettiklerini görülmüş ve ortaya konulan bu yeni dilin Deyişbilimsel olarak yeni bir lehçe olarak algılanabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

Bennett, A. (1999). "Hip hop am Main: the localization of rap music and hip hop culture". *Media, Culture & Society*, 21(1): 77-91.

Çağlar, A. Ş. (1995). "German Turks in Berlin: Social Exclusion and Strategies Mobility". *New Community*, 21: 309-323.

Dardan & Eno - WeR MACHT PaRA 2. *Genius*, 21 Haziran 2019, <https://genius.com/Dardan-and-eno-wer-macht-para-2-lyrics>.

Eno - Souvenir. *Genius*, 3 Mayıs 2019, <https://genius.com/Eno-souvenir-lyrics>.

Eno - Mercedes. *Genius*, 20 Temmuz 2018, <https://genius.com/Eno-mercedes-lyrics>.

Eno (Ft. MERO) - Ferrari. *Genius*, 8 Şubat 2019, <https://genius.com/Eno-ferrari-lyrics>.

Geç, S. (2015). "Almanya'da Türk argosu ve rap". *International Journal of Social Sciences and Educational Research*, 1(3): 1013-1026.

Kaya, A. (2001). *Sicher in Kreuzberg: Constructing Diasporas: Turkish Hip-Hop Youth in Berlin*. Bielefeld: Transaction Publishers.

Keyes, C. L. (2004). *Rap music and Street Consciousness*. Urbana: University of Illinois Press.

MERO - Olabilir. *Genius*, 14 Haziran 2019, <https://genius.com/Mero-olabilir-lyrics>.

MERO - Malediven. *Genius*, 31 Mayıs 2019, <https://genius.com/Mero-malediven-lyrics>.

MERO - Mill'n. *Genius*, 15 Mart 2019, <https://genius.com/Mero-milln-lyrics>.

Perkins, W. L. (1996). *Droppin' Science: Critical Essays on Rap Music and Hip Hop Culture*. Philadelphia, PA: Temple University Press.

Solomon, T. (2006). *Hardcore Muslims: Islamic Themes in Turkish Rap in Diaspora and in the Homeland*. *Yearbook for Traditional Music*, 38, 59-78

Summer Cem (Ft. Gringo) - Yallah Goodbye. *Genius*, 5 Haziran 2019, <https://genius.com/Summer-cem-yallah-goodbye-lyrics>.

Summer Cem - Tamam Tamam. *Genius*, 20 Nisan 2018, <https://genius.com/Summer-cem-tamam-tamam-lyrics>.

Summer Cem (Ft. RAF Camora) - Molotov. *Genius*, 27 Temmuz 2018, <https://genius.com/Summer-cem-molotov-lyrics>